

BAĞ-KUR'LULARA 4 EKİM 2000 BARAJINDAN SONRA 1 EKİM 2008 BARAJI GELİYOR

Şevket TEZEL*

1. Giriş:

Üç farklı ve büyük sosyal güvenlik kurumunun tek çatı altında birleşmesinden sonra mevzuatları da 5510 sayılı Kanunla birleşmiş oluyor. Anayasa Mahkemesince iptal edilmediği takdirde 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu bu satırları okuduğunuzda yürürlüğe girmiş olacak. Hakkında hiçbir eğitim verilmediği gibi birbirinden farklı yöntemler uygulayan bu üç kurumun uygulamalarına vakıf olabilmek çalışanlar için büyük önem taşısa da bu konuda sağlıklı enformasyon desteği almak büyük ölçüde bu gibi periyodiklere kalıyor.

SSGSS Kanununun yürürlüğe girmesi bu konudaki enformasyon desteğini kat be kat artırmış durumda. Bu yazımızda da değişiklik yasalarıyla kalbura dönen Bağ-Kur mevzuatından Sosyal Güvenlik Kurumu çatısı altındaki adıyla 4/b sigortalılığı hak ve yükümlülüklerine geçiş de zamanında vakıf olmak bağımsız çalışanlar için çok önemli hususlardan birine temas edeceğiz.

O da 4 Ekim 2000 tarihi öncesinde Bağ-Kur'lu olmalarını gerektirecek faaliyette bulunmuş olmalarına rağmen Bağ-Kur'a kaydolmayanların 02.02.2004 tarihine kadar da bu haklarını kullanmamış olmaları durumunda artık bir daha o süreleri borçlanıp sigortalılık süresi olarak kazanmalarının önünün kapatılmasına benzer biçimde yeni bir engelin daha 4 Ekim 2000 – 1 Ekim 2008 tarihleri arasında Bağ-Kur'lu olmalarını gerektirecek faaliyette bulunmuş olmalarına rağmen Bağ-Kur'a kaydolmayanların 01.04.2009 tarihine kadar da bu

* Sosyal Güvenlik Uzmanı

haklarını kullanmamış olmaları durumunda artık bir daha o süreleri borçlanıp sigortalılık süresi olarak kazanmalarının önünün kapatılacak oluşudur.

2. 4 Ekim 2000 Kısıtlamasından Sonra 1 Ekim 2008 Kısıtlaması

01.10.2008 tarihinden yürürlükten kalkan 1479 Sayılı Kanun gereğince;

Kanunla ve Kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulu sosyal güvenlik kuruluşları kapsamı dışında kalan ve herhangi bir işverene iş sözleşmesiyle bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan;

- Esnaf ve sanatkârlar ile diğer bağımsız çalışanlardan ticari kazanç veya serbest meslek kazancı dolayısıyla gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanlar ile gelir vergisinden muaf olanlardan esnaf ve sanatkâr sicili ile birlikte kanunla kurulu meslek kuruluşlarına usulüne uygun olarak kayıtlı olanlar.
- Kollektif şirketlerin ortakları,
- Adi komandit şirketlerin komandite ve komanditer ortakları,
- Limitet şirket ortakları,
- Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortakları,
- Donatma iştirakleri ortakları, (Deniz araçlarına ortaklığı olan pay sahipleri)
- Anonim şirketlerin kurucu ortakları ve yönetim kurulu üyesi olan ortakları,

Bağ-kur sigortalısı sayılmakta olsalar da;

Bağ-kur'a giriş için, giriş bildirgesinin ilgili kuruluşlara onaylatılarak İl Müdürlüğüne verilmesi ile gerçekleştiğinden zorunlu sigortalıların, giriş bildirgesinde istenen tüm bilgileri hatasız doldurup kayıtlı olduğu vergi dairesine, esnaf siciline ve meslek odasına tasdik ettirerek; İl Müdürlüğünün evrak kaydına vermeleri gerekmektedir.

İşte 1479 sayılı Bağ-Kur Kanununa (4956 sayılı Kanunu 02.08.2003)'nun 47 nci maddesiyle getirilen geçici 18 inci maddesiyle 04.10.2000 Tarihinden önce Bağ-kur'lu olmalarını gerektirecek vergi kaydı, meslek odası kaydı veya esnaf odası kayıtlarından birine veyahut hepsine birden sahip de olsalar o sürede Bağ-kur'a kayıt olmayanlar 02.02.2004 tarihine kadar da Bağ-Kur'a kayıt olarak geriye dönük borçlarını yapılandırma haklarını kullanmamışlarsa 02.02.2004 tarihinden itibaren artık bu haklarını süresini geçirdikleri gerekçesiyle kullanamamaktadırlar.

Konu bilahare yargıya intikal etmiş olsa da "Murisin 1.11.1997 gününde öldüğü ve 4.10.2000 tarihinden önce Bağ-Kur tescili olmadığından, Hukuk Genel Kurulunun 2003/21-363 E. 2003/420 K. Sayılı içtihatlarında olduğu gibi Kurumca tescil edilmemiş kişinin sonradan toplu ödeme ile geriye yönelik olarak Bağ-Kur'lu sayılma-

sı ve buna dayalı sürelerin Bağ-Kur'luluk olarak değerlendirilmesi olanaksız olduğuna" ilişkin Yargıtay (Yargıtay 21.HD. 2005/4418 E. 2005-/8724 K.) kararından ve Yine 04.10.2000 tarihinden önce Bağ-Kur'da hiç tescili bulunmayanların 20.04.1982-04.10.2000 tarihleri arasında vergi kayıtları mevcut olsa bile bu süreyi borçlanmalarının mümkün olmaması 04.10.2000 tarihinden sonraki kısım için ancak borçlanma yapabileceğine hükmeden diğer bir Yüksek Mahkeme içtihadından (Yargıtay 21.HD. 2005/4899 E. 2005/5110 K.) da görüleceği üzere 1479 sayılı Kanuna göre sigortalılık niteliği taşıdığı halde 04.10.2000 tarihine kadar kayıt ve tescilini yaptırmamış olan Bağ-Kur'luların sigortalılık hak ve mükellefiyetleri 04.10.2000 tarihinden itibaren başlatılmaktadır.

5510 sayılı SSGSS Kanunuyla bu kısıtlamaya benzer yeni bir uygulama getirilmektedir.

5510 sayılı Kanun kapsamında yenilenerek çıkartılan (Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği 28.08.2008)'nin geçici 7 nci maddesinde getirilen hükme göre ticari kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek ve basit usulde gelir vergisi mükellefleri ile anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortakları, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortakları, diğer şirket ve donatma iştiraklerinin ise tüm ortaklarından, sigortalılık niteliği taşıdıkları

için 1479 sayılı Kanuna tabi sigortalı (Yeni Kanundaki adıyla 4/b sigortalısı) olması gerekirken 1 Ekim 2008 tarihine kadar Bağ-Kur'a kayıt ve tescilini yaptırmamış olanların sigortalılıkları, SSGSS Yasasının yürürlük tarihi olan 1 Ekim 2008 tarihi itibarıyla başlatılacaktır.

Ancak, 1 Ekim 2008 tarihi ile 4 Ekim 2000 tarihi arasında vergi mükellefiyet süreleri bulunmak kaydı ile sigortalının 1 Nisan 2009 tarihine kadar talepte bulunması hâlinde, vergi mükellefiyet sürelerinin tamamı için talep tarihindeki prime esas günlük kazanç alt sınırı ile üst sınırı arasında kalmak şartı ile kendileri tarafından beyan edilecek prime esas kazancın yüzde 32'si üzerinden borçlanma tutarı hesaplanacak ve sigortalıya tebliğ edilecek.

Sigortalının kendisine tebliğ edilen borçlanma tutarının tamamını tebliğ tarihinden itibaren altı ay içinde ödemesi hâlinde, bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilecek. Sigortalıya tebliğ edilen borç tutarının bu süre içinde tam olarak ödenmemesi hâlinde ise bu süreler, sigortalılık süresi olarak değerlendirilmeyecek ve ödenen tutar sigortalılara veya hak sahiplerine yasal faizi ile birlikte geri verilecek. Yasal faiz, primin SGK'ya yatırıldığı tarihi izleyen aybaşından, iadenin yapıldığı ayın başına kadar geçen süre için hesaplanacak.

1 Ekim 2008 tarihi ile 4 Ekim 2000 tarihi arasında vergi mükellefiyet süreleri (Gelir vergisi mükellefiyetinden muaf olanlar için esnaf sicil kaydı veya meslek odası) bulunmasına karşın Bağ-Kur'a kayıtlı durumda olmayanlar 1 Nisan 2009 tarihine kadar talepte de bulunmamışlarsa daha sonra bu süreleri ödeyerek sigortalılık süresi olarak kazanamayacaklar.

Her ne kadar 1 Nisan 2009 tarihine kadar bildirim ve borçlanma mümkün ise de 28 Temmuz 2008 tarihinde başvuru süresi sona eren 5763 sayılı İstihdam Paketi Kanunu çerçevesinde vazedilip 19 Ağustos 2008 – 08.09.2008 tarihleri arasındaki 20 günlük bir süre için uzatılmış ve büyük bir ilgi görmüş olan Prim Affı 1 Ekim 2008 tarihi ile 4 Ekim 2000 tarihi arasında vergi mükellefiyet kaydı (Gelir vergisine tabi değilse, esnaf sicili veya meslek odası kaydı) bulunup da halen Bağ-Kur'a kaydını yaptırmayanlar için çok önemli bir imkânı ifade ediyordu.

Zira bağımsız çalışmasına rağmen kendisini Bağ-Kur'a bildirmeyen mükellef, salt kendisi bildirmemle sigortalı olmaktan ilânihaye kurtulma hakkına sahip değildir. Bağ-Kur'un bir biçimde kendisini sigortalı olarak saptaması durumunda Prim Affı kapsamında ödeyeceği borcun kat be kat fazlasını ödemekle yüz yüze duruma gelecektir. Yahut 1 Nisan 2009 tarihine kadar tespit edilmese de ileride

sosyal güvence kapsamında emekli olma arayışına girdiğinde istese de 1 Ekim 2008 tarihi öncesi mükellefiyet sürelerini sigortalılığa dönüştüremeyecektir.

Uzatılan Prim Affından da yararlanmamışsa yine de her şey bitmiş değildir. 1 Ekim 2008 tarihi ile 4 Ekim 2000 tarihi arasında vergi mükellefiyet kaydı (Gelir vergisine tabi değilse, esnaf sicili veya meslek odası kaydı) bulunup da halen ekonomik endişelerle veya önem vermeyerek Bağ-Kur'a kaydını yaptırmayanlar 1 Nisan 2009 tarihine kadar Bağ-Kur'a kaydolmadıkları takdirde bu süreleri geri kazanım hakkı olmaksızın yitirmiş olacaklar.

3. Sonuç:

Sosyal güvenliğin ve en önemli unsuru olan emekliliğin öneminin genç yaşlarda yeterince kavranmadığı bir gerçek olsa da ileri yaşlarda bu konuda sıkı bir arayışa girildiği de apaçık bir gerçek. Bu nedenle 5510 sayılı Kanun Anayasa Mahkemesince iptal edilmezse 1 Nisan 2009 tarihine kadar Bağ-Kur'a kaydolmamış olanlar vergi kayıtları bulunsan bile bu süreleri tekrar borçlanamayacaklarından bu hükümden haberi olmayanların dışında durumu uyup da gerekli girişimde bulunmalarında büyük fayda mülhaza ettiğimi belirtmeliyim. Prim Affı ile bu süreleri kaydolarak ödemeyenler

de pastanın sadece kremasını kaybetmiş durumda olduklarını pastanın daha önemli kısmını yitirmediklerini, 1 Nisan 2009 tarihine kadar kaydolmazlarsa bu konuda asıl kaybı o zaman yaşayacaklarını bilmeliler.

KAYNAKÇA

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği (28.08.2008) Ankara: Resmi Gazete (26981 sayılı).

T.C. Yasalar (02.08.2003). 4956 sayılı Kanun. Ankara: Resmi Gazete (25817 sayılı)

T.C. Yasalar (16.06.2006) **5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu**. Ankara: Resmi Gazete (26200 sayılı)

Yargıtay 21.HD. 2005/4418 E. 2005/8724 K.

Yargıtay 21.HD. 2005/4899 E. 2005/5110 K.

